

Instytut Pamięci Narodowej - Łódź

<https://lodz.ipn.gov.pl/pl6/aktualnosci/49420,Odczyt-poswiecony-Blazejowi-Stolarskiemu-Tomaszow-Mazowiecki-12-kwietnia-2018.html>
19.04.2024, 01:02

Odczyt poświęcony Błażejowi Stolarskiemu - Tomaszów Mazowiecki, 12 kwietnia 2018

PAWEŁ PERZYNA

BŁAŻEJ STOLARSKI
1880–1939

12 kwietnia
(czwartek),
godz. 13

W cyklu „Historie dalekie i bliskie”
Miejskie Centrum Kultury w Tomaszowie Mazowieckim
Filia Dzielnicowy Ośrodek Kultury, Archiwum Państwowe
w Piotrkowie Trybunalskim i Polskie Towarzystwo
Historyczne Koło w Tomaszowie Mazowieckim zapraszają
na spotkanie z dr. Pawłem Perzyną z IPN Oddział w Łodzi.

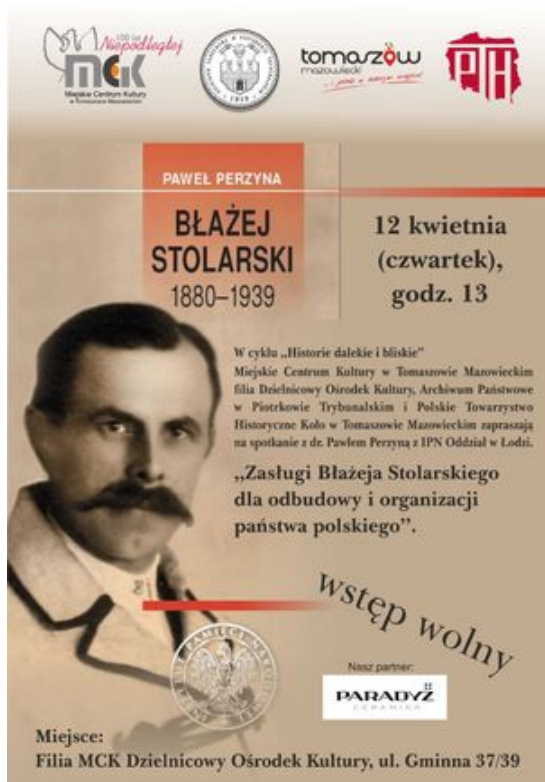
„Zasługi Błażeja Stolarskiego
dla odbudowy i organizacji
państwa polskiego”.

wstęp wolny

Nasz partner:

 PARADYŻ
CERAMIKA

Miejsce:
Filia MCK Dzielnicowy Ośrodek Kultury, ul. Gminna 37/39

12 kwietnia 2018 r. w Filii MCK Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Tomaszowie Mazowieckim odbyło się na spotkanie z **dr. Pawłem Perzyną**, naczelnikiem Archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi, który przedstawi odczyt pt. *Zasługi Błażeja Stolarskiego dla odbudowy i organizacji państwa polskiego*.

Dr Paweł Perzyna jest autorem wydanej z końcem 2017 r. nakładem łódzkiego IPN publikacji ***Błażej Stolarski 1880-1939. Biografia społecznika, działacza gospodarczego i polityka***.

Organizatorami spotkania byli Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi, Miejskie Centrum Kultury w Tomaszowie Mazowieckim, Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim oraz Polskie Towarzystwo Historyczne Koło w Tomaszowie Mazowieckim.

***

Publikacja ***Błażej Stolarski 1880-1939. Biografia społecznika, działacza gospodarczego i polityka*** dotyczy wybitnego działacza społecznego i polityka ludowego pochodzącego ze Sługocic k. Będkowa (38 km od Łodzi), a związanego poprzez swoją aktywność z Brzezunami, Piotrkowem Trybunalskim, Tomaszowem Mazowieckim i Łodzią.

Błażej Stolarski był członkiem Tymczasowej Rady Stanu, ministrem rolnictwa w rządzie Jędrzeja Moraczewskiego, posłem na Sejm RP w latach 1919-1930, wicemarszałkiem Senatu RP (1938-1939), wiceprezesem Centralnego Związku Kółek Rolniczych (1918-1928), a także prezesem PSL „Wyzwolenie” (1917-1922) i jego frakcji parlamentarnej (1919-1922,

1925-1927).

Setna rocznica odrodzenia Rzeczypospolitej skłania do wspominania nie tylko ojców niepodległości tej miary co Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Paderewski, Wojciech Korfanty czy Ignacy Daszyński, których sylwetki i działalność doczekały się już bogatej literatury oraz wykorzystania w przedsięwzięciach edukacyjnych. Tegoroczne obchody to przede wszystkim okazja do przypomnienia lokalnych, często zapomnianych bohaterów niepodległości, przywołania ich zasług w dziele odbudowy i organizacji suwerennego państwa.

W Łódzkiem jedną z czołowych postaci zaangażowanych w tworzenie zrębów niepodległej Polski był Błażej Stolarski, mieszkaniec Sługocic w gminie Będków. Budowa wolnego i suwerennego państwa to długi proces, to nie tylko walka z bronią w rękę, ale i kształtowanie jego podstaw ustrojowych, społecznych, gospodarczych, odrzucanie partykularyzmów warstw społecznych oraz kształtowanie patriotyzmu i postaw obywatelskich. W tym dziele Stolarski okazał się liderem i przywódcą, którego dokonania wykroczyły daleko poza obszar gminy, powiatu, czy województwa.

Jego wystąpienia publiczne „w imię Polski i polskości” rozpoczęły się około 1907 r. W efekcie wiecowej aktywności Błażej Stolarski włączył się w prowadzenie konspiracyjnej działalności niepodległościowej już przed I wojną światową. Polegała ona m.in. na organizowaniu wyjazdów na kursy wojskowe do Warszawy miejscowej młodzieży, która w przyszłości miała zasilić oddziały Legionów Polskich. W 1912 r. został jednym z założycieli Narodowego Związku Chłopskiego, który postulował odzyskanie niepodległości poprzez walkę zbrojną z Rosją przy wydatnym udziale chłopstwa. Jako przedstawiciel tego ugrupowania wziął udział w zjeździe przedstawicieli Naczelnego Komitetu Narodowego z przedstawicielami Królestwa Polskiego, który odbył się 3 czerwca 1915 r. w Piotrkowie. Należy również pamiętać, że działacze NZCh, zwłaszcza na szczeblu wiejskim, byli związani z ruchem aktywistyczno-niepodległościowym.

Jako członek Polskiej Organizacji Wojskowej Błażej Stolarski współpracował z ośrodkiem POW w Retkini, na którego czele stali Franciszek Plocek i Ignacy Klimek. To tam lub w Łodzi spotykali się „emisariusze”, którzy prowadzili akcję uświadamiającą społeczeństwo w zakresie celów ruchu niepodległościowego, wyjeżdżając na wiece publiczne lub spotkania konspiracyjne m.in. do: Brzezin, Łasku, Szadku, Zduńskiej Woli, Sieradza, Aleksandrowa. Wśród nich znajdowali się, oprócz Stolarskiego: Jerzy Ostoja-Neugebauer, Tadeusz Hołówko, Tomasz Nocznicki, Mieczysław Jeżewski, Juliusz Poniatowski i dr Stefan Kopciński.

Po zjednoczeniu ruchu ludowego gospodarz ze Sługocic został przedstawicielem Polskiego Stronnictwa Ludowego w Centralnym Komitecie Narodowym, Radzie Narodowej m. Łodzi, a następnie w Tymczasowej Radzie Stanu Królestwa Polskiego. Od 1917 r. objął na pięć przełomowych dla Polski lat przywództwo w Polskim Stronnictwie Ludowym „Wyzwolenie”, z ramienia którego został najpierw ministrem bez teki w rządzie lubelskim Ignacego Daszyńskiego, a następnie ministrem rolnictwa w gabinecie Jędrzeja Moraczewskiego. W

1919 r. uzyskał mandat poselski (sprawował go do 1930 r.) i został przewodniczącym frakcji parlamentarnej PSL „Wyzwolenie” w Sejmie Ustawodawczym, w trakcie kadencji którego wypracowano model organizacji życia publicznego w państwie.

Innym aspektem wielowymiarowej działalności Błażeja Stolarskiego jest kształtowanie ideologii państwowotwórczej, której elementami było wychowanie obywatelskie chłopów, formowanie w nich postaw przywiązania do niepodległej ojczyzny, przy jednoczesnym zobowiązaniu do wypełniania obowiązków wobec państwa. W tym kontekście warto także rozpatrywać kwestię budowania tzw. małych ojczyzn poprzez aktywność w lokalnym samorządzie oraz podejmowanie inicjatyw społecznych i gospodarczych zmierzających do intensyfikacji produkcji rolnej, rozwoju spółdzielczości i oświaty wiejskiej.

Wszystkie wspomniane osiągnięcia i zasługi Stolarskiego zostały docenione już przez jemu współczesnych. Zarządzeniem Prezydenta RP z 16 lipca 1932 r. otrzymał Krzyż Niepodległości. Osiemdziesiąt sześć lat później kolejne pokolenie żyjące w odrodzonej Polsce spłaca swój dług wdzięczności wobec Błażeja Stolarskiego, wydając i promując jego biografię.

dr Paweł Perzyna

foto: Michał Ordak, Miejskie Centrum Kultury w Tomaszowie Mazowieckim filia DOK

Zapis wykładu: